

čutijo potrebo navedenega dela, da blagovoljijo podpirati zapričeto akcijo za prireditve kongresa. Uverjeni smo, da bo prireditve kongresa velepomembno delo, da prinese skupno delo dober sad, da da vir novemu veselju k organizatoričnemu delu in povzdigne vse sloje našega naroda na stopnjo, ki mu gre v sedanjih novi dobi.

Pojasnila radevolje daje in ev. predloge sprejema pripravljani odbor za prireditve kongresa Narodnih strokovnih organizacij v Ljubljani, Narodni dom.

V prvi polovici meseca septembra ide tudi letos

## Ročni Zapisnik,

ki ga že sestavljam in urejujem. Zato prosim, da mi vsakdo po dopisnici naznani vsako napako, ki jo je opazil v lanskem letniku »Ročnega zapisnika«.

L. JELENC.

## Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

Po letnih izveštjih.

Učni jezik.

Učni jezik je na 11 gimnazijah in 6 realkah nemški, na 3 gimnazijah in 3 realkah italijanski, na 2 gimnazijah hrvaški, na 1 gimnaziji (St. Vid) slovenski, na 4 gimnazijah in 1 realki slovenski in nemški. Razen tega so slovenske in italijanske paralele na nemški gimnaziji v Gorici, z nemškim in slovenskim učnim jezikom paralele na gimnaziji v Mariboru in samostojni gimnazijski razredi v Celju.

Izpremembe v šolskem letu 1911/12. glede učnega jezika so sledeče: Slovenska gimnazija v St. Vidu je dobila 7. razred, slovenska paralela v Gorici 2. razred, istotako tamošnja italijanska paralela; italijanska realna gimnazija v Pulju je dosegla 5. razred, druga italijanska realna v Trstu 6. razred, hrvaška mala realna gimnazija v Voloskem-Opatiji 3. razred. Na slovensko-nemških gimnazijah na Kranjskem se je slovenski učni jezik razširil v matematiki do 6., v verouku do 7. razreda; nemški učni jezik je ostal pri latinščini, grščini in zgodovini od 5., pri matematiki in fiziki od 7. razreda naprej, pri verouku samo v 8. razredu, pri nemščini pa v vseh razredih.

Na idrijski realki se je slovenski učni jezik na novo uvedel pri francoščini v 4. razredu, pri zemljepisih v 3., pri matematiki v 2. in 5., pri prirodopisu pa v šestem razredu. Vse drugo je ostalo neizpremenjeno.

### O pouku slovenščine in hrvaščine.

Naravno bi bilo, da na maternem jeziku sloni vsa izobrazba — pri drugih narodih tudi je tako — in ravno na zrelostno nalogo iz učnega jezika, ki je pri drugih narodih seveda materni jezik, se po novjših predpisih polaga največja važnost. Pri nas ni tako.

Na nekaterih zavodih so učenci po dveh in več razredov pri slovenščini združeni v en oddelk. To je umevno in upravičeno v Kočevju, Ptuj, Beljaku, St. Pavlu in v nižjih razredih nemške gimnazije v Celju, kjer je res jako malo število dijakov slovenske narodnosti. V Kočevju so v letu 1911/12. bili samo 3 oddelki, ker ni bilo dovolj Slovencev za do- ločenih 5 oddelkov. Neupravičeno pa je to združanje raznih razredov v oddelke na

gimnaziji v Celovcu, kjer je v 1. razredu 17, a najmanjše število je 6 Slovencev v enem razredu. Ako je bilo vredno za 7 učencev v Kočevju lani vzdrževati celi osmi razred, za isto število v Celju pripravljati razred, na realki v Mariboru za 5 učencev imeti dva oddelka prostega predmeta latinščine po 3 ure na teden: Potem je tudi vredno na gimnaziji v Celovcu poučevati obligatno slovenščino za vsak razred posebe tembolj, ker je slovenščini tam odmerjeno minimalno število ur po 2 na teden.

Prava pastorka je slovenščina na realkah v Mariboru in Celovcu, kjer je relativno obligaten predmet v nižjih razredih. Učni jezik za slovenščino je nemški, tudi za Slovence, ki se učijo skupaj z Nemci. Učne knjige za slovenščino so nemške.

Deloma nemški učni jezik za slovenščino je tudi v Beljaku, kjer se Slovenci 1. razreda učijo slovenščine tudi skupaj z Nemci.

Zrelostna naloga iz slovenščine se je pisala na gimnazijah: Kranj, Ljubljana I. in II., Novo mesto, Celje, Maribor, Beljak, Celovec, St. Pavel in Gorica ter na realkah: Idrija, Ljubljana in Gorica, povsod po 3 naloge na izbero, le na ljubljanski realki samo ena naloga, menda zato, ker imajo Slovenci na ljubljanski realki slovenščino namesto laščine, iz laščine pa se tudi daje samo ena naloga. Toda to ni pravično. Naloga iz laščine je bila prevod iz laščine v nemščino, kjer je treba pokazati le nekaj jezikovnega znanja, Slovenska naloga pa je prosta in zahteva spretnost v rabi jezika, poleg pa tudi stvarno znanje ter kot taka že dokazuje duševno zrelost kandidatovo, znabiti bolj kakor naloga iz tujega učnega jezika. Zato bi kandidat pri njej tudi moral biti deležen iste ugodnosti, da si lahko po svojem okusu izbere nalogo iz treh podanih.

Kako je z ustnim zrelostnim izpitom iz slovenščine, ni razvidno iz letnih izveštij. Gotovo je, da tudi v tem oziru ni enotnosti in stalnosti. C. kr. deželni šolski svet za Koroško je v tem oziru izdal provizorno naredbo, da veljajo za Slovence glede ustnega zrelostnega izpita iz slovenščine in nemščine isto, kar velja splošno za latinščino in grščino: ustni izpit se vrši samo iz enega teh dveh jezikov, in sicer iz tistega, pri katerem je kandidat dosegel boljši red v pismeni nalogi. Če pa je iz katerega jezika pismena naloga nezadostna, potem se mora ustni izpit delati iz tega jezika, eventualno torej tudi iz obeh. Ta naredba je prav dobra, ima pa to napako, da je samo začasna, tako da dijak vsako leto povprašuje, kaj bo z maturo iz slovenščine. Edino pravilno bi bilo, da bi ministrstvo izdalo tako naredbo, veljavno za vse srednje šole, kjer je za Slovence uvedena obligatna slovenščina.

V pouku hrvaščine ni take mešanice. Hrvaški gimnaziji v Pazinu in Voloskem-Opatiji imata pouk hrvaščine kot učnega jezika enako urejen, v prvih dveh razredih po 4, v ostalih po 3 ure na teden. Isto število ur je odmerjeno hrvaščini na nemških srednjih šolah v Pulju z naredbo, ki se je v preteklem šolskem letu izvrševala v prvih treh razredih. Kako bo s hrvaščino pri zrelostnih izpitih na teh nemških šolah, se zdi tudi še ne ve. Gotovo pa je, da bo hrvaščina imela svojo veljavo — najbrže več kakor na Slovenskem slovenščina — in sicer zato, ker bo za hrvaščino enako urejeno, kakor za laščino. Ta

vzporednost z laščino je pač tudi vzrok, da je v Gorici za pouk slovenščine najboljše preskrbljeno izmed vseh srednjih šol na Slovenskem. (Dajle.)

## Dr. Aleš Ušeničnik o klerikaleih.

Duhovnik dr. Aleš Ušeničnik je napisal v »Času« o klerikalnih članek, ki je v bistvu naperjen proti gnolobi v klerikalni stranki. Ušeničnik je prišel do spoznanja, da izginja v klerikalni stranki idealizem in da stopa na njegovo mesto politična špekulacija. Kar ve že davno najširša javnost, to priznava sedaj dr. Ušeničnik, da so v klerikalni stranki ljudje, ki jih je spravila tja — in celo na zaupna mesta — le želja po dobičku in po časti, da pa ti ljudje v srcu klerikalno stvar zaničujejo. Novega ni s tem dr. Ušeničnik nič povedal, 99% vseh izobraženih lajkov v klerikalni stranki sodi v to kategorijo; te »politične katoličane« — naj potem hodijo k maši ali naj ne hodijo — je privedla v klerikalno stranko samo želja po službah, po dobičku in po časteh, ti imajo danes sploh vso stranko v rokah in jo izkoriščajo, da je veselje. Naj le traja ta gnoloba dalje: izkoplje grob klerikalcem. — Kaj pravi na to — Slomškova Zveza?!

## Državna obrtna šola v Ljubljani.

Ker zbujajo državna obrtna šola med obrtništvom in občinstvom sploh vedno večje zanimanje in je sedaj čas, ko se morajo starši že odločiti, v kateri zavod pošljejo prihodnje leto svoje otroke, se nam zdi umestno, da informiramo javnost o ustroju tega zavoda.

Prihodnje leto bo obsegala obrtna šola nastopne oddelke: stavbno-obrtno šolo; delovodsko šolo za mehanično-tehnične obrti; delovodsko šolo za elektrotehniko; mojstrsko šolo za stavbno in pohištveno mizarstvo; strokovno šolo za lesno in kamenno kiparstvo; specialne tečaje za obrtnike: javno risarsko in modelirsko šolo; žensko obrtno šolo in strokovne tečaje za izobrazbo učiteljstva na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Stavbno-obrtna šola daje pomočnikom zidarskega, tesarskega in kamnoseškega obrta ono znanje in one spretnosti, ki so podlaga uspešnemu delovanju in obrtovanju, in jih tudi usposablja za mojstrske izkušnje. Stavb.-obrtn. šola obsega pripravljali tečaj in dva strokovna tečaja, ki trajajo za vsakega navedenih obrtov po pet mesecev (od 3. nov. do konca marca). Šola je potemtakem moči dovršiti v treh, odnosno v dveh zimskih tečajih. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, zemljepisje, računstvo, geometrija, naravoslovje, tehnično risanje in projekcijski nauk, prostoročno risanje, gradivoznanstvo, kamenoslovje, stavbarstvo, osnova in oprema poslopij, stavbno risanje, oblikoslovje, strojeznanstvo, obratoslovje, stavbna mehanika, knjigovodstvo, državljanski nauk, higiena v stavbnem obrtu, merstvo) in praktičen. Za sprejem je treba prosilcu dokazati, da je star 17 let in da se je izučil onega obrta, v katerem se želi dalje izobraževati. Vpisovanje v stavbno-obrtno šolo se vrši v dneh 29., 30. in 31. oktobra.

Stavbno-obrtna šola daje absolventom možnost in podlago, da napravijo iz-

pite za zidarskega, tesarskega ali kamnoseškega mojstra; poleg tega skrajša oddelno izpričevalo tesarjem in kamnosekom predpisano praktično uporabo za eno leto. Absolventje stavbno-obrtni šole dobe tudi službe železniških mojstrov (poduradnikov) pri c. kr. državnih železnicah. Poštno in telegrafsko ravnateljstvo jih sprejema za stavbne pomočnike; ako napravijo potem predpisane teoretične in praktične izpite, lahko dosežejo službo poštinih oficijantov.

Delovodska šola za mehanično-tehnične obrte (kovinske obrte) in delovodska šola za elektrotehniko pripravljata obiskovalce s sistematičnim poukom za njihov prihodnji poklic, da lahko postanejo samostojni mali obrtniki, delovodje, monterji, strojni risarji i. dr. Učna doba traja dve šolski leti. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, geografija, knjigovodstvo in kalkulacija, državljanski nauk, matematika, naravoslovje, tehn. prostoročno risanje, tehn. konstruktivno risanje, projekcijski nauk, projekcijsko risanje, strojno risanje, mehanika, meh. tehnologija strojeznanstvo, elektrotehnika, merstvo, higiena) in praktičen (vaje v delavnicah). Za sprejem je treba dokazati, da je učenec star 17 let in da se je izučil katerega kovinarskega obrta (ključavničar, kovač, urar i. dr.). Vpisovanje v ta dva oddelka se vrši 15. in 16. septembra. Oddelno izpričevalo delovodskih šol za meh.-tehn. obrte in za elektrotehniko nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do nastopa in samostojnega izvršenja dotičnega obrta, ako so izpolnjene splošne zakonite zahteve in se obenem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma tvorniški delavec. Po službenem pravilniku za osebe, podrejeno c. kr. železniškemu ministrstvu, se za železniške mojstre, zgradbene mojstre, mostne mojstre, delovodje za plinove in električne naprave, za zavode in delavnice za impregniranje, za vozne revizorje, višje sprevednike, skladiščne mojstre, vozne in telegrafske mojstre zahteva kot šolska predizobrazba izpričevalo o absolviranju delovodske šole.

Mojstrska šola za stavbno in pohištveno mizarstvo nudi mizarškemu pomočniku priliko, da se v svojem obrtu višje izobrazi in se usposobi za predelavca, delovodjo ali samostojnega vodjo katerega obrtovanja. Daje pa tudi mizarškemu mojstru priliko, da razširijo in izpopolnijo svoje znanje v praktičnem, risarskem in obrtno-trgovskem oziru. Pouk traja en cel letni tečaj. Pouk je teoretičen (tehnično-konstruktivno risanje, dekorativno risanje, umetno oblikoslovje, konstruktivski nauk, tehnologija, nauk o motorjih, obrtno računstvo in kalkulacija, knjigovodstvo, spise, državljanski nauk, higiena) in praktičen (vaje v delavnicah). Za sprejem je treba dokazati, da se je izučil prosilec pri mojstru ali da je absolvirati obrtno učilnico, ki nadomešča mojstrski pouk, nadalje, da je delal najmanj eno leto za pomočnika, oziroma tvorniškega delavca v mizarškem obrtu. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Izpričevalo z uspehom dovršene mojstrske šole za stavbno in pohištveno mizarstvo daje pravico do takojšnjega nastopa in samostojnega izvrševanja mizarškega obrta, ako je dotičnik izpolnil splošno zakonite zahteve.

Strokovna šola za lesno in kamenno kiparstvo daje svojim učencem s premi-

## Šaljivi prirodopis slovenskega učitelja.

Na skupnem zborovanju Celjskega in Šaleškega učiteljskega društva v Šostanju dne 1. junija 1913 v svrhu dobre zabave in boljše prebave predaval pri banketu

Silvester Košutnik.

(Dajle.)

O očeh, oziroma o vidu nimam česa povedati, ker ima slovenski učitelj z malimi izjemami prav dober vid. Drugače pa je z nosom, oziroma z yohom. Res se morda med slovenskim učitelstvom najde tako fin nos, da uvoha celo zataknejo črnino, a povprečno ni pri nas voh dobro razvit, ker se v slabem šolskem zraku obrusi popolnoma. V šolski sobi se namreč strnejo vsi duhovi cele fare in ker niso navadno najboljši, se rado prigodi, da marsikateremu učitelju — smrdi cela fara.

Kakor je z yohom, je tudi z okusom. Zadnjemu niso današnje razmere ugodne, in rad bi vedel, kako bi naj postal fin pri znanih učiteljskih plačah. In če bi trdil kateri učitelj, da ima dober okus, bi mu jaz nikakor ne prikimal in trdil nasprotno, da se gotovo moti.

Tip, ta pa je zopet izborn. Kako pa tudi ne, ko se mora toliko uriti pri izdajanju svetlih kronik in paziti, da po prvem v mesecu prehitro ne otiplje — praznega žepa.

Notranje dele ima slovenski učitelj vse, čeprav bi bilo dobro, ako bi mu manjkal kateri izmed njih, kakor na primer želodec in to, kar visi doli ob želodcu. Ko sem pri premotrivanju notranjih delov prišel do tega zaključka, se mi je nehote vrnila misel: ali bi ne bilo dobro, če bi bil Bog znotraj ustvaril učitelja na način električne baterije? — Malo oglja, malo kositra ali kake druge kovine, malo z vodo pomešanih kemikalij — in dobro bi bilo. Po potrebi bi se v tako baterijo nalilo nekoliko z vodo pomešane kisline in učitelj bi funkcioniral naprej. — Škoda, da ni tako — kako bi bilo poceni učiteljstvo. Z notranjimi deli se ne bom pečal, ker so nam itak znani. Omenim samo, da je želodec sicer bolj majhen, a dobro prebavlja vso rekočo in trdno hrano, ki je količaka užitna, in pa da je z jetri združen silno veliki žolčni mehur. Ta odtaka dvojni žolc: iz jeter zelenega, po učiteljskem časopisu pa črnega.

Slovenski učitelj vegetira v obeh spolih. Vendar pa majhno človeče, ki se narodi v učiteljevi rodovini, postane lahko to, kar je oče, šele čez mnoga leta. Podobno je otožni gosenci, ki postane pestrobavni metulj šele tedaj, ko se je gosnica zabubila. Če hoče torej učiteljev sin postati učitelj, se mora po večletni duševni paši zabubiti v kako učiteljske, ki poleg tudi igra vlogo nekake valilnice — in sicer bi marsikatera buba ostala sama buba.

K splošnim opazkam naj še omenim samo nekaj. Kakor se sploh v prirodopisu čita nešteokrat, ima skoraj vsaka stvar svoje sovražnike, ki ji strežejo po življenju. Tudi slovenski učitelj jih ima celo tropo. Ne požro ga sicer s kostmi in kožo, a gledajo, da mu kjer le mogoče škodujejo v gmotnem ali drugem oziru. Izpodkopujejo mu ugled, slikajo ga kot živega antikrista, ščujajo nanj s penastimi usti — in samo čuditi se je, da ga ljudstvo ne začne napadati in pobijati na javni cesti. Vsemu slovenskemu učitelstvu brez izjeme pripisujejo tudi neko posebno duševno bolezen: očitajo mu domišljavost, da je slabo plačan in torej vedno zahteva regulacijo plač. V deželnih in državnih krogih pa ga imajo za dobrega in nevernega norčaka in mu te bolezni ne štejejo kot zlo.

S tem sem končal splošni del in preidem k posameznim vrstam ali, bolje rečeno, k posameznikom, ki se v telesnem ali v duševnem oziru razločujejo od navadnega učiteljstva. Pripomniti pa moram, da sem se še premalo pečal s to stroko in torej podajam danes le nekatere površne orise. Morda se v dogledni prihodnosti izpopolnim na podlagi temeljitejšega študija.

Kot prvi bodi naveden elegantni učitelj. Da ta na deželi ne bo uspeval, je umljivo. Najde se ga edinole po mestih in večjih trgih. Obleden je po najnovejši modi; rokavice, če jih že ne nosi, ima

vsaj vedno in za vse slučaje pri sebi. Oči — a še bolj nos — mu diči zlat ščipalnik s steklom številu 0; Nemec pravi človeku, ki nosi očala brez tega broja, da je »Fensterglasgucker«. Elegantni učitelj je Kniggejev »Der gute Ton« v živi podobi; brije se po trikrat na teden, kadar že kaj ima, kadar pa že nič nima, pa vsaj po enkrat. V hribe ga ni jemati s seboj, ker se tam kaj preveč upeha s svojo elegantno hojo in ga končno znaš na hrbtu nesti domov. Najbolje se počuti ob slovesnih prilikah, kadar ima noge na »laka«, glavo na klak« in telesce na »frak«. — Žalibog niso najnovejši časi s svojo draginjo naklonjeni tej specialiteti, in tako se dogaja, da ta tip vedno boljbolj izginjuje iz učiteljskih vrst. Kmalu se ga bo bržčas videlo edinole v enem eksemplaru v Mariboru — namreč v slovenskem zgodovinskem muzeju med starimi plugi iz Medmurja, raševnatimi hlačmi s Pohorja, prtenimi jankam s Ptujškega polja in enako šaro.

Veseli učitelj. — Ta je dandanašnji tudi redka prikazen med učitelstvom. Pozna se ga takoj že od daleč po vsem njegovem kretanju, ker ima sklepe kakor namazane, je poskočen ter mnogo zvižga in poje. Ker ne more peti visokega »e«, se zadovolji z onim, ki je za oktav nižji. Neredko ima tudi svoje pevsko društvo, s katerim takorekoč straši po vseh veseljah in enakih prireditvah v bližnji in daljni okolici; na teh prireditvah je na-



šljenim poukom obrtniško, modernim zahtevam primerno izobrazbo v lesnem in kamenenem kiparstvu. Posebno goji cerkveno smer ter upošteva dotične težnje in navade v državi. Učna doba traja tri leta, celotna učna doba pa štiri leta. Učenci se učijo v stroki, smejo se četrto leto ostati na zavodu in lahko obdržijo svoje morebitne ustanove in podpore. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, računstvo, knjigovodstvo in kalkulacija, državljanski nauk, dekorativno risanje, tehnično-konstruktivno risanje, umetno oblikoslovje, tehnologija, plastika anatomija, zgodovina plastike) in praktičen (modeliranje, kiparstvo). Ob sprejemu je prosilcu dokazati, da je zadostil ljudskošolski dolžnosti, da je dovršil 14. leto svoje dobe. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Odhodno izpričevalo strokovne šole za lesno in kameneno kiparstvo nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do nastopa in samostojnega izvrševanja kiparskega obrta v lesu in kamnu, ako so izpolnjene splošne zakonite zahteve in se obenem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma kot tovarniški delavec.

**Ženska obrtna šola** obsega tri oddelke, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje obleke in za vezenje. Naloga teh oddelkov je, dekleta in žene v enem navedenih obrtov praktično izučiti, pri čemer se obiskovalke tudi splošno in v gospodinjstvu izobražujejo. Vsak oddelk ima dva letnika, ki trajata po deset mesecev, vrhu tega ima vsak oddelk tudi enoletni ateljejski tečaj za absolutintinje. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, računstvo, državljanski nauk, stvarnoznanstvo in gospodinjstvo, zdravoslovje, nauk o kostumih, dekorativno risanje, petje, laščina) in praktičen (delovni pouk in krojno risanje). Za sprejem je treba dokazati, da je prosilka zadostila ljudskošolski obveznosti in da je dopolnila 14. leto. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Izpričevalo oddelka za šivanje oblek in oddelka za vezenje nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do izvrševanja krojaškega, na izdelovanje otroških in ženskih oblek omenjenega obrta, oziroma do obrta zlatega, srebrnega in bisernega vezanja.

**Javna risarska in modelirska šola** daje absolutentom zavoda, obrtnim pomočnikom, samostojnim obrtnikom in sploh vsem interesentom priliko, da se vadijo in izpopolnjujejo v risanju in modeliranju. Javna risarska in modelirska šola se začne dne 1. oktobra in se konča zadnje nedelje meseca maja. Pouk se vrši vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne. Za sprejem zadostuje dokaz, da je prosilec delavec, pomočnik, risar, predelavec ali delovodja v kakem obrtnem obratu, ali da izvršuje obrt samostojno. Ako je dovolj prostora, se sprejemajo tudi učenci višjih razredov srednjih šol ali učiteljica.

**Specialni (posebni) tečaji za obrtnike.**  
1. Tečaj za obrtnike, ki nimajo zadostne spretnosti v prostoročnem risanju, v geometrijskem in projekcijskem risanju.

2. Tečaj za strojezanstvo in strojno risanje za pripadnike mehanično-tehničnih obrtov.

3. Tečaj za strokozanstvo in strojno risanje za les obdelujoče obrtnike, zlasti za stavbne in polihstvene mizarje in za modelne mizarje.

4. Tečaj za elektrotehniko.  
Ti specialni tečaji daje obrtnikom priliko, da se udeležujejo risarskega

vzročim nekaka šiba božja, nekaki Atila s svojimi divjimi Huni, zakaj vse pesmi se pevajo s kričim »fortissimom«, in da se njega loči kot pevovodja, kriči sam zraven, kakor bi ga srakoper natikal na črni trn, poleg pa daje takt s toliko vnemo, da kričijo klobuki nesrečno bičanih pevcev po tleh. Kadar nima drugega dela doma, pa si zlobna svoj pevce skupaj in dela z neumornimi vajami konkurenco krokarjem in tem najboljšim enakim pticem pevcem. Kadar se joče ves svet, se joče on samo s polovico licem, medtem ko druga polovica še vedno poredno namigava k smehu. Na plesu je najneumnejši, gospodične plesalke mu kakor pleva lete druga za drugo izpod rok, vendar pa je rad nevaren onim, ki imajo dobro razvita kurja očesa. V zakonske mreže ga ni lahko dobiti, ker preveč ljubi zlato in veselo prostost. On je namreč glede zakonskega stanu tega-le menja:

Da bi si prislužil ženo, služil sem dolgi let, gologlav in bosopet Jakob stari je oče. Služil res je kot junak, dolgo služil le za eno: jaz ne služil bi za tri niti celih — sedem dni — — Konec prih.)

pouka, strokovnih predavanj in eventualno pouka v delavnici ter razširijo svojo izobrazbo in porabnost v obrtu. Sprejemajo se mojstri in pomočniki, ki so zadostili zakoniti šolski obveznosti, in vajenci, ki so že uspešno dovršili obrtno nadaljevalno šolo. Šolsko leto se prične dne 1. oktobra in se konča dne 30. aprila. Vpisovanje se vrši zadnje tri dni pred začetkom šolskega leta.

5. Tečaj za opravilnike pri parnih kotlih.

6. Tečaj za opravilnike pri parnih strojih.

7. Tečaj za strojevodje (vlakovodje).

Namen pod 5 do 7 navedenih tečajev je, dati obiskovalcem za njih poklic kot opravilnikom pri parnih kotlih, kot opravilnikom pri parnih strojih in strojevodjem potrebno strokovno znanje in jih usposobiti za predpisane izkušnje, ki jih lahko delajo, ko so izpolnili zakonita določila.

Tečaj za opravilnike pri parnih kotlih se začne dne 1. oktobra in traja štiri mesece, poučuje pa se po tri ure na teden.

Tečaj za opravilnike pri parnih strojih in za strojevodje se začne dne 1. februarja; prvi traja tri mesece, drugi pa tri in pol meseca. V vsakem tečaju se poučuje po tri ure na teden.

Da se morejo specialnih kurzov udeleževati tudi tisti, ki delajo v praksi, se vrši pouk samo ob delavniških zvečer in ob nedeljah dopoldne.

Sprejemni pogoji: Za opravilnike parnih kotlov je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti, da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično-tehničnega obrta, da je star 18 let.

Za opravilnike parnih strojev in za strojevodnike je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti in da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično - tehničnega obrta, da je star 18 let, da je uspešno obiskoval tečaj za opravilnike parnih kotlov, ali da je napravil predpisano izkušnjo za opravilnika parnih kotlov.

Čas vpisovanja se objavi vsakokrat posebej.

Tečaji se vrše le, ako se oglasi najmanj 15 udeležnikov.

**Strokovni tečaji za nadaljno izobrazbo učiteljskega na obrtnih nadaljevalnih šolah.** Ti strokovni tečaji obsegajo:

1. Strokovne tečaje za izobrazbo učiteljev risanja (dva delna tečaja po tri mesece); 2. strokovne tečaje za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov (s tritedensko učno dobo).

Ti tečaji se vsako leto menjajo, in sicer tako, da je eno leto prvi delni tečaj za risanje, drugo leto obrtno-trgovski tečaj, tretje leto drugi delni tečaj za risanje itd. Letos se vrši od 16. julija do 6. avgusta strokovni tečaj obrtno-trgovskih predmetov. Oglasilo se je 61 udeležencev.

**Učenci vseh oddelkov z rednim dnevnim poukom** so ali redni učenci ali učenci-gostje (hospitantje).

**Redni učenci** so oni, ki so zadostili sprejemnim pogojem, predpisanim za določeno kategorijo učencev, ter redovito obiskujejo vse po učnem načrtu predpisane premete. — **Učenci-gostje** so oni frekventantje, ki za svojo izobrazbo obiskujejo le posamezne predmete.

**Šolske pristojbine.** Vsak novovstopajoči učenec plača 2 K vpisnine. Ta pristojbina se ne pregleda nikomur. Na vseh oddelkih z rednim dnevnim poukom, kjer traja pouk najmanj en semester, plačajo redni učenci in učenci-gostje za vsako polletje 5 K šolnine. Če je oddelk združen z delavnico, je poleg tega vsakemu obiskovalcu za vsak semester poravnati 6 K pristojbine za delavnico. Rednim rednim učencem se šolnina in pristojbina za delavnico lahko popolnoma ali do polovice izpregleda. O dotičnih prošnjah odločuje c. kr. deželna vlada. Učenci-gostje se ne oproščajo plačevanja teh pristojbin. Inozemci plačajo 50 K vpisnine, vsak semester 400 K šolnine in 50 K pristojbine za delavnico. Teh pristojbin se inozemci nikdar ne oproščajo.

Natančnejše podatke je povzeti iz letnega izvešča c. kr. državne obrtne šole ali pa iz programa, ki ga je izdalo ravnateljstvo.

## Iz naše organizacije.

### SKUPNE ZADEVE.

**Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.**

Za XXV. glavno skupščino Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, ki se vrši dne 6., 7. in 8. septembra t. l. v Ljubljani v proslavo 25letnega jubileja, so izvolili dosedaj delegate sledeča Zavezina društva:

I. Učiteljsko društvo za kozjanski šolski okraj.  
1. Ljudevit Ulčar, učitelj, Kozje;

2. Milka Bračič, učiteljica, Št. Vid.

Namestnik:

1. Ivan Lovše, nadučitelj, Zagorje.  
II. Učiteljsko društvo za celjski okraj.  
3. Mimi Confidenti, učiteljica, Petrovčev.  
4. Ludovik Černej, nadučitelj, Griže;  
5. Feliks Eksl, učitelj, Vojnik;  
6. Emica Lilek, učiteljica, Gotovlje;  
7. Franc Pristovšek, učitelj, Zalec;  
8. Rudolf Wudler, nadučitelj, Liboje;  
9. Franc Voglar, učitelj, Celje.

Namestniki:

2. Ida Wudler, učiteljica, Liboje;  
3. Anica Ježovnik, učiteljica, Ljubljana;  
4. Hedvika Fon, učiteljica, Št. Pavel;  
5. Marica Wudler, učiteljica, Griže.  
III. Učiteljsko društvo za laški okraj.  
10. Marija Arzenšek, učiteljica, Trbovlje;  
11. Vitko Jurko, učitelj, Dol pri Hrastniku;  
12. Fran Lebar, učitelj, Hrastnik;  
13. Anton Kuhar, učitelj, Trbovlje.  
14. Simon Petrovič, šol. vodja, Sv. Miklavž nad Laškim;  
15. Robert Plavšak, učitelj, Trbovlje;  
16. Marija Windischer, učiteljica, Trbovlje.

Namestniki:

6. Davorin Čander, učitelj, Dol pri Hrastniku;  
7. Alojzij Hofbauer, učitelj, Dol pri Hrastniku;  
8. Oskar Moll, učitelj, Trbovlje na Vodi.  
IV. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo.  
17. Tomo Kurbus, nadučitelj, Slivnica.  
18. Martin Sotošek, nadučitelj, Žetale;  
19. Miloš Verk, učitelj, Sv. Križ pri Slatini.

Namestnika:

9. Josip Stritar, nadučitelj, Št. Vid;  
10. Ivanka Zupančič, učiteljica, Šmarje pri Jelšah.  
V. Okrajno učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slovenskih goricah.  
20. Jožef Klemenčič, učitelj, Sv. Trojica v Slov. goricah;

Namestnik:

11. Fran Čuček, učitelj, Sv. Anton Sl. g.  
VI. Belokranjsko učiteljsko društvo.  
21. Valentin Burnik, nadučitelj, Metlika;  
22. Fran Šetina, nadučitelj, Črnomelj.

Namestnika:

12. Ljudmila Bukovic, učiteljica, Črnomelj;  
13. Julija Prestor, učiteljica, Metlika.  
VII. Kočevsko učiteljsko društvo za slovenske šole.  
23. Franc Štefančič, nadučitelj, Vel. Lašče;  
24. Konrad Fink, učitelj, Vel. Lašče.

Namestnik:

14. Mihael Verbič, nadučitelj, Sodražica.  
VIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice.  
25. Ivan Petrič, učitelj, Sp. Šiška;  
26. Avguštin Korbar, nadučitelj, Preserje;  
27. Ivo Trošt, nadučitelj, Tomišelj.

Namestnika:

15. Janko Žirovnik, nadučitelj, Borovnica;  
16. Mihael Bregant, nadučitelj, Sostro.  
IX. Goriško učiteljsko društvo.  
28. Ignacij Križman, nadučitelj, Dornberg;

29. Rihard Orel, nadučitelj, Šmarje;  
30. Josip Zajec, učitelj, Litz;  
31. Jakob Rojic, učitelj, Gradišče;  
32. Amalija Jelšek, učiteljica, Dornberg;  
33. Terezija Pipan, učiteljica, Ročinj.

X. Učiteljsko društvo za Slovenjgriški okraj.  
34. Matilda Šmid, učiteljica, Podgorje pri Slovenjgradu.

XI. Sevnjsko-brežiško učiteljsko društvo.

35. Fran Drnovšek, učitelj, Sevnica;  
36. Josip Pečnik, nadučitelj, Kapele;  
37. Fran Srebrnič, nadučitelj, Zabu-kovje;

Namestnika:

17. Ivan Mohorko, nadučitelj, Blanca;  
18. Vincencija Novak, učiteljica, Globoko.  
XII. Učiteljsko društvo za politiški okraj Ljutomer.  
40. Janko Tomažič, nadučitelj, Stara cesta.  
41. Karel Maurič, učitelj, Sv. Križ pri Ljutomeru.

Namestnika:

19. Avgust Lah, učitelj, Sv. Duh;  
20. Fran Cvetko, nadučitelj, Vučja vas.  
XIII. Gornjegrajsko učiteljsko društvo.  
42. Ivan Kelc, nadučitelj, Nova Štifta;  
43. Branko Zemljčič, šol. voditelj, Solčava.  
44. Franc Kocbek, nadučitelj, Gornji-grad.  
XIV. Tolminsko učiteljsko društvo.  
45. Josip Rakovšček, nadučitelj, Sv. Lucija ob Soči.  
46. Marica Perin, učiteljica, Grahovo.

Namestnika:

21. Ivan Gerželi, učitelj, Pluzna pri Bovcu;  
22. Ivan Trebše, učitelj, Trnovo pri Kobariidu.  
XV. Šaleško učiteljsko društvo.  
47. Ivan Koropec, učitelj, Šostanj;  
48. Milica Jurkovič, učiteljica, Šostanj;  
49. Mira Puc, učiteljica, Šmartno ob Paki.

Namestnik:

23. Jože Krajnc, učitelj, Šmartno ob Paki.  
XVI. Ljubljansko učiteljsko društvo.  
50. Marija Mehle, učiteljica, Ljubljana.  
51. Albina Sark, učiteljica, Ljubljana;  
52. Alojzij Novak, učitelj, Ljubljana.  
53. Franc Mlakar, učitelj, Barje-Ljubljana;

54. Vendelin Sadar, učitelj, Ljubljana.  
XVII. Sežansko učiteljsko društvo.  
55. Josip Ravbar, nadučitelj, Zgonik;  
56. Franc Vendramin, nadučitelj, Duvljev;

57. Josip Štrekelj, nadučitelj, Komen;  
58. Alojzij Hreščak, učitelj, Lokev;  
59. Albert Poljšak, učitelj, Avber;  
60. Angela Orlova, učiteljica, Zgonik.  
Prav nujno prosimo, da nam tudi drugih 18 društev čimprej vrne izpolnjene društvene izkaznice in prijavi delegate.

**Vodstvo Zaveze.**

**Iz vodstva Zaveze.**

**S pete vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (19. aprila 1913).**

1. Odbor »Učiteljske tiskarne« naznanja v posebnem dopisu, da podeli z letošnjo letom za vse Zavezine liste 10% popusta. Ker sodi ta zadeva v področje upravnega odbora, vzame vodstvo ta ponudek samo na znanje.

2. Neki tovariš s Štajerskega poziva Zavezino vodstvo, naj stori ono odločnejše korake napram »Družbi sv. Mohorja« glede dr. J. Pregljevega pamfleta »Preslepljeni in otihi«. Vodstvo naj bi dalo direktivo vsemu naprednemu Zavezinemu učiteljsstvu že takrat, ko so se nabirali za družbo novi naročniki. V smislu odločbe upravnega odbora se vprašalci vsa stvar pojasni tako, da predvsem pričakamo »Izjave«, ki smo jo poslali družbenemu vodstvu z zahtevo, da jo prinese doslovno letošnji družbeni koledar. Šele potem bomo, če ne bi se ta naša zahteva do pičice upoštevala, uravnali napram tej družbi najdalekosežnejše korake.

3. Imenik naročnikov Zavezinih listov so doposlala izpolnjen samo nekatera društva.

4. Predsednik je vse knjige, tičoe se »Anončne pisarne«, pregledno uredil in jih izročil upravniku J. Pretnarju. Za čas upravnike bolezni je prevzel te posle učitelj Vendelin Sadar.

5. Upravništvo dnevnika »Dan« je obvestilo našo Zavezo, da je poslalo vsem okrajnim učiteljskim društvom okrožnico z ozirom na naročbo tega lista.

6. »Zveza slovanskega učiteljsstva v Avstriji« se zahvaljuje za laskavo vabilo naše Zaveze, da jo namerava ta ob svojih jubilejskih dneh sprejeti z bratskim in odkritim srcem; prosi za slovensko in nemško »Spomenico«; obljublja, da hoče preskrbeti sama na svoje stroške češki in hrvaški prevod brošure »Dejanja govore«; k sklepu želi, da naj pride na dnevn red njene odborne seje tema »Slovensko slovstvo v slovenskih pokrajinah«. Zavezino vodstvo preskrbi pravočasno k temu poročevalca.

7. Ker nova Zavezina pravila še niso potrjena, se sklone, da se volijo delegati za XXV. našo skupščino tako kakor doslej. (Odgovor »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem«.)

8. »Zveza slovanskega učiteljsstva v Avstriji« je pridno na delu proti stalnemu nameščenju okrajnih šolskih nadzornikov v Avstriji. Od vlade nameravani tozadevni predlog je šolstvu na občutno škodo, je torej za učiteljsvo nesprejemljiv. »Svaz« je izdelala obširni predlog tega zakona v obliki službene pragmatike za ljudskošolsko in meščansko učiteljsvo. Ta pragmatika se je poslala potom vseh naših naprednih Zvez v informacijo vsem onim državnim poslancem, ki sede v naučnem odboru, s prošnjo, da se zavzamejo za njo.